

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Det Energipolitiske Udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 17:

Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod elselskabernes engagement i risikable og konkurrenceforvridende sideordnede aktiviteter.

Af Per Tærsebøl (KF) m.fl.
(Fremsat 26/10 93).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Energiministeren (Jann Sjørnsen):

Det beslutningsforslag, som her behandles, går ud på, at regeringen pålægges at fremsætte et lovforslag, der forbyder elselskaber at engagere sig i risikable henholdsvis konkurrenceforvridende sideordnede aktiviteter.

Som begrundelse angiver forslagsstillerne bl.a., at det er dybt beklageligt og uacceptabelt, at SEAS' forbrugere skal dække et tab på 230 mio. kr. som følge af selskabets fejlslagne engagement i tomatgartneri m.v.

Jeg må indledningsvis sige, at jeg naturligvis kun kan være enig med forslagsstillerne i, at SEAS-sagen er dybt beklagelig – det har jeg også gentagne gange givet udtryk for – men jeg synes samtidig, det er vigtigt at fastslå, at Elprisudvalget i forbindelse med sin afgørelse har slået fast, at SEAS faktisk har handlet i strid med elforsyningsloven, og at det kun er som følge af de helt særlige omstændigheder i sagen, at SEAS har fået tilladelse til at indregne tabet i elprisen.

Afgørelsen er som bekendt nu anket til Konkurrenceankenævnet, som endnu ikke har truffet afgørelse i sagen. Derfor finder jeg det ikke rigtigt på nuværende tidspunkt at udtale mig nærmere om den konkrete sag, som man kan sige er udgangspunktet for det beslutningsforslag, der er fremsat af Det Konservative Folkeparti.

Jeg er også enig med forslagsstillerne i, at der som følge af, at elforbrugerne ikke har et frit leverandørvalg, skal være stramme regler for, hvilke risici man må løbe. I den forbindelse mener jeg dog, det er værd at bemærke, at SEAS faktisk ikke har fået tilladelse til at løbe en så alvorlig risiko. Det var en forudsætning for den tilladelse, SEAS fik til at engagere sig i gartneriproduktion, at der ikke måtte ske subsidiering over elprisen; den betingelse har elselskabet ikke levet op til, og det er selvfølgelig dybt beklageligt.

Forslagsstillerne angiver videre, at den ændring af elforsyningsloven, som blev vedtaget af Folketinget i juni måned i år, ikke yder tilstrækkelig sikkerhed for, at noget lignende ikke kan gentage sig, og det er grunden til, at beslutningsforslaget, som vi behandler i dag, er fremsat.

Reglerne i den nye lovgivning medfører faktisk, at et eventuelt projekt skal forhåndsgodkendes af Elprisudvalget, og Elprisudvalget skal påse, at elforbrugerne ikke udsættes for en urimelig risiko, og at der ikke er tale om konkurrenceforvridende virksomhed.

Vi har altså, vil jeg gerne understrege, allerede vedtaget en lov, som skal hindre elselskabernes engagement i risikable og konkurrenceforvridende sideordnede aktiviteter. Loven er ganske vist ikke trådt i kraft endnu, fordi EU-Kommissionen – eller Europa-Kommissionen hedder den vist officielt nu – endnu ikke har taget stilling til loven.

For så vidt angår forslagsstillerens lidt sporadiske udsagn om konkurrencesituationen for elinstallatørerne vil jeg bare understrege, at Elprisudvalget faktisk ved sin afgørelse skal tage hensyn til konkurrencemomentet, og at afgørelser truffet af Elprisudvalget kan ankes til Konkurrenceankenævnet.

Med hensyn til Elprisudvalgets rolle i det hele taget finder jeg den kritik, der har været fremført også i forbindelse med SEAS-sagen, urigtig. Elprisudvalget har håndteret SEAS-

[Energiministeren]

sagen under meget vanskelige betingelser. Lovgivningen og de politiske signaler omkring aktiviteterne har været uklare, hvorfor Elprisudvalget i de seneste år har måttet kortlægge aktiviteterne og fastlægge sin praksis til håndtering heraf.

Derudover kræver Elprisudvalgets håndtering af sagerne selvsagt et fair medspil fra selskaberne, et medspil, som det tilsyneladende har skortet lidt på. Med det ændringsforslag til elforsyningsloven, der blev vedtaget i foråret, får både selskaberne og Elprisudvalget nogle klare retningslinjer at arbejde ud fra, retningslinjer, som medfører, at Elprisudvalget nu kan koncentrere sin indsats om de i lovgivningen fastsatte regler.

Sammenfattende skal jeg tilkendegive, at jeg ikke mener, der er behov for nye initiativer i denne sag. Vi har vedtaget en lovgivning på området, og den har endnu ikke vist sin virkning, som jeg redegjorde for før.

Jeg ville desuden finde det urimeligt – og det er vigtigt at understrege – såfremt netop SEAS-sagen, som jeg tror de fleste, også i elværkskredse, finder beklagelig, skulle give anledning til overilede tiltag på området, når man i så mange andre elselskaber, som ordføreren for forslagsstillerne var inde på tidligere på dagen, faktisk klarer det ganske godt.

Helen Beim (S):

Energiministeren har på bedste vis gennemgået såvel historie som status for den lov om elforsyning, som beskriver elselskabernes udvidede aktivitetsmuligheder. Det var en vigtig lov, vi fik vedtaget ved tredjebehandlingen den 18. juni 1993. Nu kender man rammerne for, på hvilket grundlag elforsyningsvirksomhederne kan deltage i forskellige aktiviteter.

Vi er i Socialdemokratiet ivrige fortalere for, at miljø og energi ses som to sider af samme sag, og at vi får optimal udnyttelse. Derfor har vi drevet på igennem flere år for at få rammerne fastsat i lovgivningen, og det er nu sket. Vi synes, det er tilfredsstillende, at elforsyningsvirksomheder eksempelvis kan gå ind og lave forslag til finansiering af elbesparende aktiviteter på forskellig vis. Det synes vi er en endog meget god idé.

Jeg vil ikke komme nærmere ind på forholdene omkring elselskabet SEAS i øjeblikket, men der er i hvert fald ingen tvivl om, at det er

en slags sorteperspil, der foregår, og at der er mange, der i den forbindelse må bøje hovedet.

Så vil jeg til allersidst sige – med et særligt blik til hr. Peter Hansen-Nord fra Venstre – at der under behandlingen af lovforslag nr. L 70 her fra talerstolen blev sagt, at man ikke skal suse frem og tilbage med lovgivningen, men her ser vi en særdeles hurtig susen frem og tilbage, for den lov, der hedder nr. 445, har jo ikke engang fået lov til at virke endnu.

Med disse ord vil jeg på Socialdemokratiets vegne klart afvise beslutningsforslaget.

Peter Hansen-Nord (V):

Den problematik, som beslutningsforslag nr. B 17 omhandler, er kendt stof – som det tidligere har været nævnt her – som Folketinget behandlede allerede i foråret 1993 i forbindelse med ændringsforslag til elforsyningsloven, nr. L 238. Jeg kan i den forbindelse henvise til Det Konservative Folkepartis og Venstres ændringsforslag, som, hvis de havde opnået flertal på det tidspunkt, et langt stykke ad vejen havde sat en stopper for disse uregelmæssigheder. Vi var endda også villige til at diskutere det problem, som er blevet mere betændt, siden vi behandlede L 238 i foråret. Det kan man overbevise sig om ved at læse i bemærkningerne til vores ændringsforslag.

Jeg vil godt benytte lejligheden til at bringe i frisk erindring, hvad det var, Det Konservative Folkeparti og Venstre foreslog. Det var, at elforsyningsvirksomheders investeringer i udnyttelse af overskudsvarme fra kraftværker som andre elværksrelaterede forsknings- og udviklingsprægede aktiviteter skal forhåndsgodkendes af Elprisudvalget for at kunne indregnes i elprisen efter § 9, stk. 5.

I stk. 2 sagde vi:

»Virksomheden skal udøves på markedsmæssige vilkår og på grundlag af selvstændige regnskaber og budgetter. Elprisudvalget skal føre tilsyn hermed.«

Det var noget konkret, og bemærkningerne dertil synes jeg også det var rart at få bragt i frisk erindring:

»Ønsket om og behovet for investeringer i udnyttelse af overskudsvarme fra kraftværker må anses for at falde proportionalt med nybygning og ombygning af eksisterende anlæg til decentrale kraftvarmeanlæg.

[Peter Hansen-Nord]

Forslagsstillerne ønsker derfor ikke at præcisere, hvilke sideordnede aktiviteter elforsyningselskaberne nu med virkning for elprisen må engagere sig i ud over, hvad der allerede er beskrevet i gældende lovgivning.

Forslagsstillerne ønsker dog i denne forbindelse at understrege, at elværksrelateret forskning og udvikling er omfattet af elselskabernes sideordnede aktiviteter med virkning for elprisen. Selv om forslagsstillerne er af den opfattelse, at Elprisudvalget allerede under den eksisterende lovgivning har håndteret visse produktionselskabers fantasifulde investeringer i udnyttelse af overskudsvarme på betryggende vis, ønsker de i fremtiden en forhåndsgodkendelse fra Elprisudvalget, før der investeres i udnyttelse af overskudsvarme.«

I bemærkningerne – til ændringsforslag nr. 5, skal jeg skynde mig at sige – står der, hvad jeg gerne vil præcisere her:

»Efter forslagsstillernes opfattelse bør det være en betingelse for sideordnede aktiviteter, at de nævnte aktiviteter udøves i særlige selskaber eller på baggrund af selvstændige regnskaber og budgetter.«

Det er ting, der er blevet gentaget gang på gang, og at der er forekommet specielle engagementer, der virker særlig belastende, ændrer ikke vores holdning. Som andre ordførere finder jeg det heller ikke hensigtsmæssigt i denne forbindelse at diskutere enkeltsager – Konkurrenceankenævnets kendelse i en speciel sag kender vi jo ikke før den 29. november 1993 – men som sagt er den generelle lovgivning på området meget interessant og af stor vigtighed.

Riishøj (SF):

Der er tale om et utrolig kort og vel egentlig også, synes jeg, sjusket forslag, som man jo kan tolke på mange forskellige måder. Det forbyder jo ikke sideordnede aktiviteter; de må bare ikke være risikable, og de må ikke være konkurrenceforvridende.

Det kan vi egentlig godt være enige om. Det står jo også i den lov, der er til høring nu, at de ikke må være konkurrenceforvridende, og de må heller ikke rumme en stor risiko. En eller anden risiko er der ved al aktivitet, også ved at bygge elværker – hvis nu folk ikke bruger el mere, så krakker selskaberne jo, ikke? Jeg ved såmænd ikke, hvad forslaget egentlig ændrer på, for det står allerede i den lov, som er sendt

til EF, og som Håndværksrådet slås for at få forhindret af EF.

Alligevel er der jo ingen tvivl om baggrunden, men jeg synes, De Konservative så skulle have foreslået, at man droppede den elforsyningslov, eller at man ændrede nogle paragraffer i den; så havde der stået klart og tydeligt, hvad man ville ændre i den gældende elforsyningslov. Det er jo klart, at SEAS-sagen har berørt os alle sammen. SF stillede jo altså også ændringsforslag i forbindelse med elforsyningsloven om, at der for sådanne aktiviteter skulle være selvstændige regnskaber eller selvstændige selskaber.

Jeg synes, at den lære, man kan drage af SEAS-sagen, er, at nogle af de dér regnskaber tilsyneladende – men det bliver undersøgt nærmere nu – er druknet i det almindelige regnskab, så forbrugerne ikke har kunnet se tydeligt, hvad det kostede. Og pludselig havde det kostet 230 mio. kr. – vist til overraskelse for alle.

Det *kan* man nu gøre, men jeg synes godt, der kunne have stået *skal* – belært af erfaringen – så man ved, hvad det koster. Det kan godt være, at der kan være et underskud i en periode for at oparbejde en virksomhed – man tager også lån i en almindelig virksomhed – men man skal vide præcis, hvor stort underskuddet er. Det stillede vi et ændringsforslag om, som faldt med, så vidt jeg husker, stemmetallene 50-50; det stod lige her i salen.

Som det andet foreslog vi, at aktiviteterne skulle have et klart miljøsigt. For at undgå, at man skulle finde på – det tror jeg nu ikke man vil gøre – at investere i badelande og lignende store projekter i forbindelse med et eller andet elværk, skulle man kunne begrunde det klart miljømæssigt, så man ikke risikerede den slags. Det sidste tror jeg i øvrigt ikke man kaster sig ud i nu, men det stod også som en indsnævring af mulighederne, at det skulle have et klart miljøsigt.

De to ændringsforslag fik vi forkastet i forbindelse med den lov, som nu er til høring i EF; men vi kunne jo ikke afvise en lov, som åbner for, at man inden for en ramme af 1 mia. kr. laver de samme aktiviteter i andre lande som i Danmark, altså at man i stedet for at eksportere strøm over lange afstande kan udnytte den danske ekspertise til at bygge kraftværker i Østeuropa og i EF, oven i købet på

[Riishøj]

linje med andre lande, som er i gang med den slags aktiviteter.

Det vil da være tåbeligt, hvis man i øvrigt mener – det er jo overraskende, at vi skal komme med det – at man har et indre marked, at man så sætter en grænse ved Kruså, og uden for den grænse må man ikke gøre det, man gør i Danmark. Det er jo ikke meningen med det indre marked, at man ikke må lave nøjagtig det samme i andre lande som i Danmark. Det åbnes der op for i loven med de berømte 1 mia. kr., og det synes vi er fornuftigt. Man har jo erfaring med den form for aktivitet i Danmark, og oven i købet har vi lave elpriser i Danmark, så hvorfor ikke udnytte den ekspertise i andre lande?

Derudover var der tredjepartsfinansiering, som vi også mener er utrolig vigtig. Det skal også skilles ud, man skal vide, hvad det koster, men det er utrolig vigtigt, at man på gunstige finansielle vilkår kan stimulere til en besparelse i industrien. Det åbnes der også op for i lovforslaget, og det er vi varme tilhængere af, for ellers når vi ikke de målsætninger, der er i »Energi 2000«.

Et forslag, der i sig selv bare vil indskrænke det, loven lægger op til, er vi altså modstandere af. Vi skal selvfølgelig have kontrol med regnskaberne, en skærpet regnskabskontrol, vi skal vide, hvad det koster, og det skal have et miljøsigt; men at sige, at man – oven i købet i en international tid – overhovedet ikke må bygge kraftvarmeværker i andre lande, og at man ikke må have tredjepartsfinansiering for at spare på strømmen og lave miljøaktiviteter under en bedre regnskabsmæssig kontrol end hidtil, det må vi afvise. Vi vil ikke blokere for fornuftige initiativer, men vi vil gerne lære af SEAS-sagen, sådan at vi ikke kommer ud i gentagelsestilfælde.

Med disse bemærkninger vil vi afvise forslaget, fordi vi mener, sigtet er ganske forkert.

(Kort bemærkning).

Kai Dige Bach (KF):

SF's ordfører taler meget om de kraftværker, som vi skulle have ekspertise til at lave andre steder. Nu går de forslag til aktiviteter, vi har set indtil nu, jo også på andre ting. Man må altså købe elinstallatørfirmaer op, lave små elinstallationsvirksomheder, købe ingeniør-

virksomheder og alverdens ting, som man nu kan enes om.

Vores holdning er helt grundlæggende, at elforbrugerne ikke skal tvinges til at betale for andet end den el, de forbruger. De skal ikke tvinges til at være risikovillige eller være ejere af noget som helst andet for at få lov til at købe el. I den forbindelse kan man jo sige, at elværksdrift i virkeligheden er værre end statsdrift, for ved statsdrift lægger man ikke tabet på alle dem, der ikke betaler skat. De kommer dog heller ikke til at betale for tabet, men den sociale slagside, der ligger i, at folk over deres elregninger skal dække et tab, er jo helt forfærdelig. Jeg håber da meget, at dette vil blive aldeles forbudt af EF, for det er forvridende for alting, at man kan drive konkurrence for en ganske almindelig elmodtagers regning.

(Kort bemærkning).

Peter Hansen-Nord (V):

Jeg er meget enig med den foregående taler, hr. Kai Dige Bach, i disse synspunkter.

Jeg vil sige til hr. Riishøj – når nu vi nærmest er gået ind i en behandling af lovforslag nr. L 238 – at det er vigtigt at få slået fast, at der kan være mange gode elementer i det, men spørgsmålet er, hvordan man udformer dem. Det er de konkurrenceforvridende elementer, der hele vejen rundt i lovforslag nr. L 238 var en torn i øjet på oppositionen, Venstre og Det Konservative Folkeparti.

Hr. Riishøj kender vores ændringsforslag. Jeg kan egentlig stadig undres over, at disse ændringsforslag ikke kunne vinde almindelig tilslutning. Specielt tænker jeg på Det Radikale Venstre og Kristeligt Folkeparti. Det var rimelige, velovervejede og afdæmpede forslag, der bare etablerede nogle fuldstændig vandtætte skotter i systemet.

Det må være rimeligt, at elforbrugerne i et elselskab ved, hvad det er, de er medlem af, og hvad de er med til at finansiere, og at alle andre aktiviteter, de være sig konkurrenceforvridende eller andet, er udskilt helt klart i særskilte selskaber med særskilte budgetter og særskilte regnskaber, som de særskilt kan stå til ansvar for.

Det, det drejer sig om, er med andre ord at få inddraget det øvrige erhvervsliv i disse sideaktiviteter og ikke selv gå ud og lege bankvæsen eller elinstallatører, eller hvad man nu

[Peter Hansen-Nord]

kunne tænke sig. Det er det, der er hele ideen, og derfor kan jeg altså fortsat undres over, at det ikke kunne samle bredt flertal her i folketingsalen.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Jamen jeg undrer mig stadig væk over, at De Konservative har udformet forslaget, som man har gjort her. Hvorfor siger man ikke, at man forbyder, at man gør det og det og det, og at man tillader det og det og det, for det er ikke konkurrenceforvridende? Her forbyder man bare det, der er risikabelt og konkurrenceforvridende – uden at definere nærmere, hvad det er. Det vil sige, at man egentlig godt kunne lave elinstallatørvirksomhed og alt muligt andet, hvis en eller anden instans vurderer, at det ikke er konkurrenceforvridende; så må man jo åbenbart godt, sådan som forslaget er udarbejdet. Så er vi jo inde i de her definitioner af, hvornår det ikke er konkurrenceforvridende, og hvornår det er det; det har vi jo så i øjeblikket det berømte Elprisudvalg til at vurdere, og det kan nogle gange være en svær vurdering.

Vi drog de nævnte konklusioner fra SF's side om regnskabspligten og de selvstændige selskaber, men har man inden for elselskaberne en ekspertise, en dygtighed på nogle områder, som i selvstændige selskaber og uden grov konkurrenceforvridning kan udføre en aktivitet på en for borgerne fornuftig måde, vil vi ikke udelukke det. Men det, jeg forstår på De Konservative, som forslaget er udformet, er, at man føler, at der i øjeblikket er nogle bestemte typer aktiviteter, som skal forbydes, og så synes jeg, at det er mere ærligt, at man skriver det direkte i forslaget.

Men et andet spørgsmål er jo den uenighed, der går på tredjepartsfinansieringen; dér er der jo en åbenlys uenighed mellem SF og Venstre. Man vil åbenbart slet ikke gå ind i tredjepartsfinansiering på fornuftige rentevilkår til elbesparelser og lignende: Det prioriterer vi meget højt, for ellers skal man ud og betale en realrente på 8-10 pct. – det svarer på det nærmeste til en kassekredit – for at virksomheder og andre kan få lån til elbesparelser. Dér mener vi, at det er fornuftigt ud fra samfundsmæssige hensyn at give gunstige rammer for elsektoren; men det, der står her, er upræcist. Det er vores hovedindvending.

(Kort bemærkning).

Poul Nielson (S):

Det tjener Venstres ordfører til ære, at det endnu ikke er klart for forsamlingen, hvad Venstres holdning er til dette forslag fra De Konservative.

Jeg synes da, at det er en diskussion værd at genoptage hele argumentationen om Venstres og De Konservatives ændringsforslag til lovforslag nr. L 238 i foråret, det kan vi godt gøre, men jeg skal bare minde om, at den væsentligste grund til, at vi ikke gik med til de ændringer, var, at det ville være et for stift system. Det at kræve udskillelse i særlige selskaber osv. er noget, Elprisudvalget håndterer efter den måde, loven kom til at se ud på, og alle de andre krav er også noget, Elprisudvalget har hånd om.

I diskussionen er det afgørende jo, at der tidligere helt klart har været et forholdsvist bredt gråt område, som Elprisudvalget måtte bevæge sig i i sin håndtering af disse sager om sideordnet virksomhed. Pointen med lovforslag nr. L 238 var, at det grå område blev stærkt indsnævret, og at der er lavet klare procedureregler for, hvordan Elprisudvalget skal forholde sig til tingene, og det er så langt, vi kan komme i beskrivelsen af det her i lovform. Derfor stemte vi, som vi gjorde til det ændringsforslag i foråret, og derfor er det lidt svært for os at se, hvordan det konservative forslag her egentlig har en rolle at spille.

(Kort bemærkning).

Kai Dige Bach (KF):

Ja, det ville have undret mig, hvis hr. Poul Nielson havde ment, at man ikke skulle drive alt inden for staten eller inden for elselskaberne; så var jeg blevet mere overrasket i forhold til den politik, han har lagt op til i mange år. Men i denne situation er det altså sådan, at kun ved at opføre med at bruge el overhovedet kan man slippe for at betale til noget, man ikke er interesseret i. Man må ikke engang selv lave sig en lille elforsyning derhjemme; så havde man dog den ret, at man kunne sige: Jeg kan gøre det bedre end dem. Jeg er ked af det, men jeg vil ikke være med til at tjene de penge, man kan tjene i de her virksomheder, jeg vil hellere klare mig selv.

[Kai Dige Bach]

Hr. Riishøj siger, at han ikke rigtig forstår forslaget, og at det kunne have været udformet på mange andre måder. Det er jo netop det geniale ved et beslutningsforslag, at det opfordrer regeringen til at komme med et forslag, der indeholder det, som dette forslag omhandler, nemlig at man laver noget, hvor man ingen risiko løber, hvor man adskiller tingene fuldstændig, i stedet for det, man har lavet. Så jeg vil da gerne foreslå, at man siger ja med den begrundelse. Der er ikke nogen grund til at tage præcis vores ordlyd. Det er jo beslutningsforslagets store frihed, at man selv kan være med til at udforme det.

(Kort bemærkning).

Peter Hansen-Nord (V):

Først til hr. Riishøj, der siger, at Venstre skulle være imod tredjepartsfinansiering. Jamen tredjepartsfinansiering har vi jo hele vejen rundt i samfundet. Spørgsmålet er, hvordan man gør det, hr. Riishøj. Vi har noget, der hedder banker i Danmark. De er ganske udmærkede til at finansiere folks køb af forskellige ting. Hvis fru Jensen kan komme med et regnestykke, der viser, at hun ved udskiftning af sin fryser sparer så og så meget på elregningen, og at det modsvarer ydelserne på lånet, kan banken gå ind i engagementet og låne fru Jensen pengene.

Det er jo ikke det, der ligger i lovforslag nr. L 238. Her ligger der igen problematikken, at det er elselskabet, der går ind i disse tredjepartsfinansieringer. Med andre ord: Igen kan ejerne ikke vide, hvad det er, de er i gang med, og hvor de ender henne. Skulle det så endelig finde sted, skal det – man kan se på vores egne ændringsforslag fra i foråret – udskilles i særlige selskaber med særlige budgetter, særlige regnskaber og gerne med investorer udefra til finansieringsdelen. Det, der er hele essensen, hr. Riishøj, er, hvordan vi udfører disse ting.

Hr. Poul Nielson sagde, at det er for stift. Altså hvis det var den eneste kommentar til alle vores ændringsforslag, er jeg egentlig ked af, at vi ikke fik en længere drøftelse. Men den kan vi så få i dag, for hvis der er ting, der kun er lidt for stive, så lad os se på dem. Hvis jeg stadig kan fastholde de elementer, som jeg flere gange i dag har fremført, er vi nået et meget langt stykke ad vejen. Jeg mener, at beslutningsforslag nr. B 17, som Venstre støtter, i vid

udstrækning er en gentagelse af de ændringsforslag, Venstre og Det Konservative Folkeparti kom med i foråret.

Kim Behnke (FP):

Hr. Riishøj gjorde meget ud af at argumentere for, at hvis nu et dansk elværk gerne ville bygge sådan en lille økologisk, decentral kraftvarmehenhed nede i det nok så tilsvinede Polen eller det tidligere Østtyskland, jamen så var det da kun godt.

Ja, problemet er bare, at det ikke er sikkert, at parlamenterne i de pågældende lande er parate til at indføre tilslutningspligt og tvang til at aftage varme, el osv. Og så kan det jo være, at den lille økologiske kraftvarmehenhed ikke kommer til at give overskud, måske løber den endda ikke engang rundt, men giver et kæmpeunderskud, og så vil jeg ikke være tvunget til som elforbruger at skulle betale for det eventyr.

I øjeblikket kan jeg ikke, som hr. Kai Dige Bach var inde på, klippe ledningen, hvor min parcel begynder, og så sige: Jeg nægter at aftage strøm. Det skal man gøre, for det har Folketinget også vedtaget. Jeg kan slet ikke forstå den tankegang, for nøjagtig de samme partier er jo meget opmærksomme på, at store multinationale monopoler, der tilkæmper sig magt her og dér og alle vegne, skal man i hvert fald med lovgivning have begrænset. Men man vil gerne tillægge egne monopoler – i det her tilfælde elværkerne – en ubegrænset ret til at kunne gå ind og trække på checkkontoen hos mig og andre elforbrugere.

Ministeren rodede sig ud i to ting, som ikke skal stå uimodsagt. For det første sagde ministeren, at det, der er sket i SEAS og tomatgartneriet dernede på Masnedø, skyldes en helt særlig situation under helt særlige omstændigheder. Det er jo simpelt hen ikke korrekt. For hvordan var det nu, da vi behandlede lovforslag nr. L 238? Der var jo en § 2, og der var i den § 2 også et stk. 2, hvor der står:

»Elprisudvalget kan godkende, at et overskud eller underskud, som realiseres på baggrund af en investering, der er omfattet af § 9 d, som affattes ved denne lovs § 1, nr. 3, men som er foretaget før lovens ikrafttræden . . .«.

Det fremgik krystalklart under behandlingen, at dette var paragraffen, der skulle redde SEAS. Men loven er ikke blevet ratificeret

[Kim Behnke]

endnu. Derfor har vi altså den situation, at Elprisudvalget så muligheden for på baggrund af det at antage, at der var et politisk flertal i Folketinget, der skulle bakke deres beslutning op.

Men så har vi da heldigvis andre instanser. Og det er også interessant, for der opstod nemlig en anden situation. Der var et ændringsforslag eller i hvert fald en diskussion om – jeg mener også, det udkrystalliserede sig i et ændringsforslag – at den godkendelsesmyndighed, som skal godkende tomatgartnerier og overtagelse af elinstallatørforretninger osv., ikke er Elprisudvalget, men at det skulle være Konkurrencerådet, der skulle træffe beslutningen. Men nej, det ville man ikke have, der var ingen grund til, at Konkurrencerådet skulle blandes ind i det. Netop i SEAS-sagen har det vist, at det nok havde været klogt, om der havde stået Konkurrencerådet i loven i stedet for.

Dengang vi behandlede loven, var jeg en af dem, der sagde, at underskuddet dernede på tomateventyret var på 20-30 mio. kroner. Det var dét, gartnerne havde regnet det ud til. Det blev af Socialdemokratiet og regeringen slået hen som fuldstændig absurd: Det var ikke beløb i den størrelsesorden, og gartnerne regnede også deres forbrug af tandpasta og det hele med for at nå op på de enorme beløbsstørrelser.

Og hvad viste sig så: Det var 230 mio. kroner, som var spildt dernede. Men hvad værre er: Uanset hvem der kommer til at betale den regning, er der aldrig nogen, der kommer til at betale noget til de private små og store gartnerier, som har måttet dreje nøglen om, har måttet afskedige deres personale, og som nu sidder og hænger på en eller anden milliongæld resten af deres liv, fordi de har måttet gå fra hus og hjem og det hele. Dem er der ingen medlidenhed med, og det er rent faktisk dem, der har lidt det største tab. Elforbrugerne dernede kunne for længst have gjort oprør, det havde været passende, men det er, som så mange andre har sagt, jo en ganske anden sag.

Vi synes også, at Det Konservative Folkeparti kunne have udformet dette forslag på en mere elegant måde. Men vi ved godt, hvad meningen med dette er, så vi gider ikke som hr. Riishøj bruge taletiden på at diskutere, om ordene skulle have været nogle andre. Vi konstaterer, at vi godt ved, hvad Det Konservative Folkeparti mener, og vi støtter Det Konservati-

ve Folkeparti 150 pct. i denne sag; det må der ikke efterlades nogen tvivl om.

Men en gang imellem kunne man godt håbe på, at man, når vi vedtager nogle love her i Folketinget, også kiggede lidt uden for de tykke mure. Man kunne med rette sige, at vi ikke rigtig vidste, hvad dette drejede sig om, men nu har vi altså et eksempel i form af tomateventyret. Se at få stoppet den lov! Jeg håber, EF gør det, men ellers håber jeg, at et flertal her i Folketinget vil gøre det bl.a. med dette beslutningsforslag.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Hr. Kim Behnke er altså også imod de ting i udlandet. Vi skal sætte en ordentlig fed grænse ved Kruså; man skal ikke kunne gå ind i f.eks. Baltikum, i Østtyskland og for så vidt heller ikke i EF-lande og opføre kraftvarmeværker som i Danmark. Der er en helt åbenlys uenighed her.

Det skal selvfølgelig ske i selvstændige selskaber. Man kan oven i købet få tilskud til det fra internationale organisationer. Vi begår en kapitalbrøler ved ikke at udnytte de muligheder, der er her, både med hensyn til miljøet og med hensyn til danske arbejdspladser. Der er risiko forbundet med aktiviteter i det hele taget; det må vi se i øjnene, men hvis man ikke gør det, er der risiko for arbejdsløshed og for et dårligere miljø.

Men der er en lodret uenighed, og hvis Fremskridtspartiet tager seriøst på det, at atomkraftværkerne i nogle af disse lande skal afvikles og der skal bygges nogle miljøvenlige kraftværker i stedet, hvem skal så gøre det? Der burde vi stå i forreste række, men det må vi altså ikke.

Hr. Peter Hansen-Nord var lidt inde på, hvorfor elsektoren ikke må låne i bankerne i stedet. Det er meget besværligt. Kommer der en pensionist hen i en bank og spørger, om han kan få et lån, fordi han kan spare noget på elforbruget, kan det blive svært. Det er noget mere elegant at betale over elprisen, betale noget mere og så få udskiftet eludstyr, både i erhvervslivet og i private husholdninger. En sådan model er langt mere smidig, end hvis man skal ud i et kæmpeslagsmål med en bank, som formodentlig ikke vil låne penge ud til disse formål. Det er ikke min erfaring, at man med særligt held kan få lån til den slags.

Formanden:

Jeg kan godt forstå, man gerne vil vende tilbage til tidligere lovforslag, men jeg synes nok, at det efterhånden mere bliver en diskussion om det forgangne end om det nuværende forslag.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Hvis hr. Riishøj har ret – det er muligt, at der masser af arbejdspladser, masser af miljøgevinst og rigtig god økonomi i at bygge decentrale kraftvarmeværker i Baltikum, i det øvrige Østeuropa, ja, overalt på kloden – er jeg helt sikker på, at privatøkonomiske interesser nok skal tage sig af den efterspørgsel og levere den vare, der skal leveres, og har man brug for noget af den viden, som de danske elværker har, kan man garantere mod et passende honorar hyre medarbejdere fra elværkerne til sådanne projekter.

Forskellen mellem SF's og Fremskridtspartiets opfattelse er, at jeg som elforbruger ikke har frihed til at sige nej, når regningen eventuelt havner på mit bord, og det er den frihed, jeg ønsker at have.

(Kort bemærkning).

Kai Dige Bach (KF):

Jeg håber, vi kan få hr. Riishøjs støtte til i hvert fald noget af det.

Nu bliver vi ved at tale om Baltikum og om nogle store ting, men kunne vi ikke begynde at tale om småtingene, det at købe en lille elinstallatørforetning henne på hjørnet, og det at elselskaberne skal begynde at lægge telefonledninger ind i private huse – alle de ting, som dette forslag også indebærer.

Jeg har den grundlæggende holdning, at hvis den danske nation ved sine borgere vil understøtte enten ulandene eller Baltikum eller andet, kan vi selvfølgelig beslutte det på deres vegne i Folketinget og sige: Vi vil gerne løbe en risiko her. Vi kan også gøre det på den måde, at folk kan få lov at give en lille skilling privat; det kan foregå ved private indsamlinger. På samme måde mener jeg at dette bør være. Der kan godt bidrages med noget ekspertise, men så må staten eller nogle private altså gå ind. Det er for mig helt urimeligt, at det skal være nogle stakkels elforbrugere, der ikke har

ytret noget som helst ønske om at deltage i noget som helst, og som ikke kan undslå sig.

Men det væsentligste i diskussionen med hr. Riishøj kunne jo være, hvis vi kunne tage fat på nogle af alle de små daglige markedsøkonomiske problemer i den konkurrence, som vil opstå, når vi sætter dette her i gang.

(Kort bemærkning).

Peter Hansen-Nord (V):

Ihukommende formandens bemærkning skal jeg gøre det meget kort og til hr. Riishøj – da det ikke lykkedes mig at overtale hr. Riishøj til noget andet – blot sige, at elselskaber er gode til at lave el, og banker er gode til at låne penge ud. Det er sådan set det, der er princippet.

Vibeke Grønbæk (RV):

Jeg skal blot henholde mig til ministerens svar og erklære mig enig i, at loven fra den 30. juni faktisk har taget forbehold for projekter som det, der er blevet omtalt meget, nemlig SEAS-projektet på Masnedø.

Jeg synes dog, det skal bemærkes, at da SEAS fremlagde ideen, var der stort set kun ros både hos borgere og politikere. Jeg ved godt, at der ikke var nogen opbakning fra gartnerne, men ellers var der virkelig opbakning om ideen. Man syntes, det var en god idé, at overskudsvarme kunne bruges fornuftigt og energirigtigt, og til og med at der også var arbejdspladser i sagen.

At det nu har udviklet sig til en meget sørgelig sag både for forbrugere og for medarbejdere, kan kun beklages, men vi mener ikke, at dette beslutningsforslag hjælper på SEAS-sagen. Vi mener også, at lovforslag nr. L 238 faktisk tog dette med, så derfor kan vi ikke støtte forslaget.

Desuden vil jeg gerne sige til hr. Peter Hansen-Nord, at ved forhandlingen om de tre forrige lovforslag gik hr. Peter Hansen-Nord herop og talte meget om, at man ønskede noget decentralt ind i lovforslagene. Nu har man dette beslutningsforslag, som jeg må sige netop går imod den decentrale tanke, at elselskaberne eller forbrugerne, f.eks. repræsentantskabet i SEAS, kunne oprette en sådan selskabsform eller aktivitet, hvis de virkelig ønskede det. Det er lidt modsatrettet.

Men altså, Det Radikale Venstre går imod beslutningsforslaget.

(Kort bemærkning).

Peter Hansen-Nord (V):

Til fru Vibeke Grønbæk vil jeg sige, at jeg ikke er sikker på, at jeg helt forstod, hvorfor dette forslag skulle være i strid med decentral tankegang. Forslaget behandler elselskabers engagement i risikable og konkurrenceforvridende sideordnede aktiviteter. Det opfatter jeg ikke som noget, der i den forbindelse tangerer diskussionen om, hvorvidt det skal være centralt eller decentralt. Det her er ganske enkelt et ønske om, at konkurrenceforvridende forretninger ikke skal tillades for elselskaber, som jo har en monopolagtig stilling. De har en speciel bevilling, og derfor er der ikke andre, der kan komme ind og konkurrere med dem. Det er den slags ting, der forpligtiger. Det er også derfor, vi blander os i, hvad de bør foretage sig, og hvis de skal foretage sig noget, er det afgørende, at den del, som de ikke har en særlig bevilling til, sker på almindelige konkurrencebetingelser.

Ole M. Nielsen (KRF):

Jeg lovede fru Vibeke Grønbæk lige at svare på det sidste her. Fru Vibeke Grønbæk og jeg skal nemlig over til miljøministeren – vi skulle have været der nu, så vi vil ikke så gerne forlænge debatten.

Men jeg er egentlig så glad for dette forslag. For det første synes jeg, at det er et rigtig godt forslag, selv om det er overflødigt, og derfor må jeg selvfølgelig afvise det. For det andet illustrerer det, at det med liberalisme jo ikke sådan er liberalisme hele tiden. Hvis ellers andelshaverne i disse udmærkede andelsselskaber mødte op til deres generalforsamlinger osv., behøvede vi ikke at fortælle dem, hvad de måtte gøre. Så kunne de selv tage ansvaret og selv betale for deres tomateventyr – det var den sådan lidt frække bemærkning. Det synes jeg egentlig man kunne overlade til dem selv. Men de gode liberale partier vil altså forbyde andelshaverne at drive den slags forretninger i deres elselskaber.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Helt enig, hr. Ole M. Nielsen.

Nu er det ikke alle steder, det er organiseret på den måde, skulle jeg hilse at sige. Dér, hvor

jeg bor, har jeg sandelig ikke nogen indflydelse på – ja, så skal det være via sammensætningen af Århus byråd – hvordan de ting bliver tilrettelagt. Men hvis andelshaverne mødes og træffer beslutninger, skal der også være frihed til, at en forbruger, en andelshaver siger: Det her vil jeg ikke være med til, og at den pågældende så kan melde sig ud. Men det er der jo ikke længere. I Danmark har forbrugeren pligt til at være koblet til det lokale elforsyningsselskab. Man må ikke engang lave sin egen strøm. Hvis man sætter en vindmølle op og laver strøm, er det også reguleret af lovgivningen herinde. Man må ikke producere sin egen strøm. Man må ikke engang sige: Jeg vil slet ikke have strøm. Jeg vil kun have en lille batteridrevet lampe eller et tælleblus, eller hvad det måtte være. Det må man ikke, for bl.a. hr. Ole M. Niensens parti har været med til at lave en lovgivning, hvorefter man er forpligtet til at blive koblet på en ganske bestemt ledning.

Og det er dér, liberalismen ophører: at man ikke har retten til at sige nej.

(Kort bemærkning).

Peter Hansen-Nord (V):

Jamen så bliver det et svar til både fru Vibeke Grønbæk og hr. Ole M. Nielsen.

Jeg forstår godt indgangsvinklen, og den er for så vidt i princippet jo rigtig. Problemet her er, at princippet ikke duer, når der er tale om eksklusive tilladelser, altså at man er inde i en form for monopolstilling. Derfor oplever folk, at demokratiet ikke rigtig fungerer i sådanne selskaber. De møder ikke op. De ønsker ikke at deltage i det her, også fordi de ved, som vi har set tidligere i dag, at regeringen – sikkert skiftende regeringer, men i hvert fald denne regering – har stærk lyst til at blande sig i, hvad de skal foretage sig.

Altså siger forbrugerne: Jamen det er ligegyldigt, hvad vi sidder og beslutter og bestemmer. Ministeren kommer bare med et forslag om integreret ressourceplanlægning, og så skal vi afsætte penge til det. Det koster så og så meget, så alle de forudsætninger, vi tidligere lagde ind om det, vi gerne ville, forsvinder lige så stille ud ad bagdøren, fordi der kommer pålæg om andre ting fra centralt hold.

Derfor har forbrugerne og borgerne ikke det engagement i elselskaberne, som de burde have, men var det tilfældet, så var der et point i det, hr. Ole M. Nielsen.

(Kort bemærkning).

Ole M. Nielsen (KRF):

Jeg må sige, at jeg er fuldstændig enig med hr. Peter Hansen-Nord, men vi skal skrue tiden temmelig langt tilbage for at finde den situation, som hr. Peter Hansen-Nord skitserede.

Hr. Kim Behnke beskrev det som et problem, at man var tvunget ind i fællesskabet. Ja, men det er altså prisen for at være medlem af et velordnet samfund. Der er en solidaritet, vi har et ansvar for hinanden, og derfor er vi også nødt til at være forpligtet over for hinanden. Sådan må det bare være.

Formanden:

Ordføreren for forslagsstillerne, hr. Aagaard.

Aagaard (KF):

Må jeg indlede med at sige tak for de bemærkninger, man har knyttet til beslutningsforslaget.

Jeg kan ikke starte med at takke for en enstemmig tilslutning, men vil da meget gerne takke såvel hr. Peter Hansen-Nord fra Venstre som hr. Kim Behnke fra Fremskridtspartiet for opbakning til forslaget. Man kunne ønske sig, at de 150 pct. kunne omsættes til mandater, hr. Kim Behnke. Men den dag kommer måske, hvor det vil være muligt.

Når vi har fremsat dette beslutningsforslag, er det for at få afklaret det, vi vel kan sige er et uldent punkt i lov nr. 445, den nye elforsyningslov. Det er jo et punkt, må vi erkende, hvor den nuværende regering accepterer og tillader sideordnede aktiviteter i elselskaberne.

Vi har altså også i talrige onsdagsspørgsmål fået afklaret kontrolinstansen: at regeringen finder, at det er i orden, og at aktiviteterne fortsat er en god idé.

Ministerens reaktion i dag var jo altså også en blank afvisning med hensyn netop til Elprisudvalget og dets sammensætning, og at man her har taget og tager et stort hensyn både til forbrugerinteresser og til de forskellige sideordnede erhvervsinteresser.

Det er det, vi ikke helt tror på netop på grund af SEAS-sagen, som jo blev underkendt uden konsekvens, og vi ser ingen grund til unødige besværligheder, som sideordnede ak-

tiviteter – jf. SEAS – kan give anledning til i fremtiden.

Det skortede ikke på advarsler, da SEAS i sin tid startede en noget usædvanlig sideaktivitet som dyrkning af tomater i det store gartneri. Kritikerne, som helt naturligt i første række var erhvervsgartnerne, fik ret. Gang på gang påpegede de det urimelige i hel- eller halvoffentlige selskabers muligheder for at gå ind og – ja, hvis jeg skal sige det mindre stærkt – i hvert fald mindst skævvride et privat erhverv. Det er også erkendt af SEAS' nye ledelse, som i et nyligt udsendt brev til forbrugerrepræsentanterne siger:

»SEAS glemte at tænke som en sund forretning. Der blev sat aktiviteter i gang, som ikke kunne forrentes. Uanset disse aktiviteters gode intentioner var det en dårlig forretning.«

Jeg må hertil sige, at det forhold, at man i den daværende ledelse glemte at tænke, foreløbig altså har kostet forbrugerne 230 mio. kr. plus de renter, der løber på fremover, og vel at mærke uden at disse forbrugere har haft en jordisk chance for indflydelse på beslutningen og hvordan det efterfølgende er gået. De skal blot betale, selv om Konkurrenceankenævnet foreløbig har fastfrosset regningen. Men som hr. Kim Behnke også var inde på, er situationen for de mange store og små gartnere, som har måttet opgive på grund af denne disposition, den, at de er ude af billedet, de får ikke deres forretning igen, de får ikke erstattet de tab, som de har måttet registrere i den korte årrække. Det er et eksempel, som jeg mener må mane til eftertanke.

Vi har også nu helt konkret fra den samme nye ledelse eksempler på økonomiske konsekvenser for de forskellige kunder. Og jeg citerer igen fra SEAS' nye ledelses brev vedrørende de økonomiske konsekvenser for de forskellige kunder. Der står, at en familie i et parcelhus skal betale 93 kr. pr. kvartal i de næste 3 år, en landbrugsfamilie kommer til at betale 90 kr. ekstra pr. kvartal i 3 år. Et supermarked får en merudgift til el på 577 kr., en mindre industrivirksomhed på godt 3.000 kr. og en af de større industrivirksomheder på ca. 37.000 kr. pr. måned i de 3 år, hvor de 230 mio. kr. skal opkræves.

Det er en stor udgift, man uden indflydelse får pålagt at skulle betale. Det er det, som vi føler er foruroligende, og det er uacceptabelt at risikere en gentagelse af det.

[Aagaard]

Vi står ikke i dag med dette beslutningsforslag og fralægger os vor del af et politisk ansvar hverken med hensyn til, om projektet i det hele taget kunne realiseres, eller med hensyn til, om det eventuelt havde været rimeligt at stoppe aktiviteten på et tidligere tidspunkt for at begrænse tabet. Vort ærinde er først og fremmest – som vi også siger i forslaget – at sikre andre forbrugere imod risikable og konkurrenceforvridende sideordnede aktiviteter, og jeg understreger risikable og konkurrenceforvridende aktiviteter. Så tror jeg ikke, nogen er i tvivl om, hvad vi mener. Vi mener det på alle områder, og det gør vi for ikke i fremtiden at udelukke, hvad der igennem årtier har været helt normale og naturlige sideaktiviteter i vores dynamiske elselskaber.

Ministeren var i sin besvarelse inde på, at der ikke måtte ske en subsidiering med midler fra elselskabet, og at det har været utroligt svære vilkår, som Elprisudvalget har haft for at kunne håndtere sagen. Det er vi ikke uenige i, men alligevel er vi uenige i, når ministeren konkluderer, at der ikke er behov for at tage miljøinitiativer.

Fru Helen Beim mener, at loven, vi fik vedtaget i juni, er tilstrækkelig, og vil ikke yderligere kommentere de nærmere omstændigheder i SEAS-sagen.

Jeg takker hr. Peter Hansen-Nord for citatet fra vore ændringsforslag fra juni måned; jeg skal ikke her gentage dem, men det er helt oplagt, at var disse ændringsforslag blevet imødekommet, havde vi nok ikke haft debatten i dag.

Hr. Riishøj henviser til, hvilke initiativer der kunne være taget i forbindelse med den nye elforsyningslov, men det nytter altså ikke noget, for ændringsforslagene blev forkastet, og man sluttede med at afvise forslaget.

Hr. Kim Behnke understregede, at loven ikke er ratificeret endnu, og håber, at EU stopper den. Vi kan have det samme ønske, og vi er helt enige om, at det drejer sig om fremtiden, og at man i foråret kunne have lavet et mere elegant forslag.

Fru Vibeke Grønback understreger igen det, jeg var inde på, med den tværpolitiske opbakning, der var til SEAS-sagen, men også her er der tale om en afvisning på samme måde, som der er fra Kristeligt Folkeparti.

Vi føler, at vi endnu en gang har fået rejst en debat om et meget ømtåleligt spørgsmål, og vi føler os overbevist om, at selv om der ikke for øjeblikket er et flertal for at gøre noget ved dette forhold, skal tiden nok vise, at det bliver nødvendigt på ny at beskæftige sig politisk med det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Det Energipolitiske Udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

*Meddelelser fra formanden:***Formanden:**

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Kommunaludvalget (23/11 93):

Udtræder: Sonja Albrink (CD)
Nyt medl.: Addi Andersen (CD)

Socialudvalget (23/11 93):

Udtræder: Bente Juncker (CD)
Nyt medl.: Addi Andersen (CD)

Arbejdsmarkedsudvalget (23/11 93):

Udtræder: Peter Duetoft (CD)
Nyt medl.: Addi Andersen (CD)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 25. november 1993, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er oplået i salen.

Mødet hævet kl. 17.03